

فهرست مطالب

فصل اول

معرفی

۲	نام یگانه معمار هستی .....
۲	۱-۱ تفریح (Recreation) .....
۲	۱-۱-۱ فعالیت‌های تفریحی .....
۳	۲-۱ مقدمه .....
۳	۳-۱ کاروانسرا .....
۵	۱-۳-۱ انواع کاروان‌سراها .....
۶	۴-۱ هتل .....
۷	۵-۱ متل .....
۷	۶-۱ پانسیون .....
۷	۷-۱ رسورت هتل .....
۷	۸-۱ هتل‌های کوچک .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۹-۱ هتل‌های جوانان .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۰-۱ هتل روی چرخ .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۱-۱ کمپ .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۲-۱ شاله .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۳-۱ بنگالو .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۴-۱ آشنایی با مفهوم هتل .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۵-۱ وجه تسمیه هتل .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۶-۱ هتل چیست؟ .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۷-۱ عوامل موثر بر پیشرفت .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۸-۱ نمونه هائی از مکانهای اقامت .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۱۹-۱ تعریف استاندارد هتلها .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۲۰-۱ مشخصات هتل پنج ستاره بر اساس فرم درجه بندی هتل‌های کشور .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۲۱-۱ توریسم در ایران .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۲۲-۱ تاریخچه مسافرت و جهانگردی .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۲۳-۱ اجزای تشکیل دهنده صنعت مسافرت و جهانگردی .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۲۴-۱ رابطه بین تکنولوژی و صنعت جهانگردی .....
	Error! Bookmark not defined. ..... ۲۵-۱ نقش جهانگردی در توسعه اقتصادی کشورهای در حال توسعه .....

۲۶-۱ نقش جهانگردی در درآمدهای ارزی کشورها.....
۲۷-۱ اقتصاد هتلداری.....

فصل دوم

آشنایی با اقلیم منطقه

۱-۲ کرانه دریای خزر در ایران.....
۲-۲ بررسی وضعیت فعلی کرانه دریای خزر.....
۳-۲ موقعیت جغرافیایی استان گلستان.....
۴-۲ جاذبه‌های توریستی در استان گلستان.....
۵-۲ اقلیم آب و هوا.....
۶-۲ بندرترکمن.....
۷-۲ جغرافیای طبیعی - بندرترکمن.....
۸-۲ طبیعت.....
۹-۲ چند نمونه از معماری محلی در گذشته با توجه به نوع اقلیم.....
۱۰-۲ محدوده و دسترسی سایت انتخابی.....

فصل سوم

امکانات هتل

۱-۳ تسهیلات مورد نیاز هتل.....
۲-۳ آسانسورهای میهمان و فضای انتظار آنها.....
۳-۳ فضاهای عمومی.....
۴-۳ طبقه بندی هتل ها توسط WTO در سال ۱۳۶۲.....
۵-۳ شناخت فضاهای هتل.....
۶-۳ عرصه اقامتی.....
۷-۳ کارایی در طرح ریزی: ماکزیمم فضا برای اتاق‌های خواب.....
۱-۷-۳ طرح اتاق خوابها.....
۲-۷-۳ معیارهای طراحی.....
۳-۷-۳ مبلمان.....
۴-۷-۳ ابعاد و انگیزه ها.....
۵-۷-۳ طبقات خواب.....
۶-۷-۳ ارتباط بلوک اتاق‌های خواب با محوطه عمومی.....
۷-۷-۳ انواع ترکیب‌های اتاق‌های خواب در طبقات.....
۸-۳ پلان‌های آتریوم.....
۹-۳ اتاق‌های خواب.....
۱۰-۳ انواع اتاق‌های موجود در هتل.....

Error! Bookmark not defined.....	۱۱-۳ ابعاد و تناسب در طراحی اتاقها.....
Error! Bookmark not defined.....	۱۲-۳ پلان‌های اتاق خواب .....
Error! Bookmark not defined.....	۱۳-۳ سوئیت ها.....
Error! Bookmark not defined.....	۱-۱۳-۳ پلان سوئیت ها.....
Error! Bookmark not defined.....	۲-۱۳-۳ دکوراسیون و تجهیزات داخلی .....
Error! Bookmark not defined.....	۳-۱۳-۳ انواع مختلف سوئیت .....
Error! Bookmark not defined.....	۱۴-۳ طراحی فضاهای عمومی .....
Error! Bookmark not defined.....	۱۵-۳ راهروی طبقات اتاق‌های میهمانان.....
Error! Bookmark not defined.....	۱۶-۳ ورودی ها.....
Error! Bookmark not defined.....	۱۷-۳ لابی .....
Error! Bookmark not defined.....	۱۸-۳ ورودی ها.....
Error! Bookmark not defined.....	۱۹-۳ پیشخوان لابی .....
Error! Bookmark not defined.....	۲۰-۳ محل قرار گیری پیشخوان لابی .....
Error! Bookmark not defined.....	۱-۲۰-۳ دسترسی به دفتر لابی .....
Error! Bookmark not defined.....	۲۱-۳ آسانسورهای مهمانان.....
Error! Bookmark not defined.....	۲۲-۳ بخش نشیمن.....
Error! Bookmark not defined.....	۲۳-۳ سیرکولاسیون (ارتباطات) .....
Error! Bookmark not defined.....	۲۴-۳ فضاهای فروشگاهی .....
Error! Bookmark not defined.....	۲۵-۳ پادو/ چمدانها.....
Error! Bookmark not defined.....	۲۶-۳ نگهداری، حمل و نقل اثاثیه میهمانان .....
Error! Bookmark not defined.....	۲۷-۳ فضاهای پشتیبانی .....
Error! Bookmark not defined.....	۲۷-۳ فضاهای عرصه غذا و نوشیدنی.....
Error! Bookmark not defined.....	۲۸-۳ آشپزی و پخت و پز نمایی .....
Error! Bookmark not defined.....	۲۹-۳ فضاهای برگزاری مراسم و فعالیت ها .....
Error! Bookmark not defined.....	۳۰-۳ تسهیلات تفریحی- ورزشی .....
Error! Bookmark not defined.....	۳۱-۳ فضاهای ورزشی .....
Error! Bookmark not defined.....	۳۲-۳ استخر شنا.....
Error! Bookmark not defined.....	۳۳-۳ ایمنی .....
Error! Bookmark not defined.....	۳۴-۳ استخر کم عمق، جکوزی .....
Error! Bookmark not defined.....	۳۵-۳ استخر سرپوشیده .....
Error! Bookmark not defined.....	۳۶-۳ کلوپ ورزش، بدنسازی (Heal Club).....
Error! Bookmark not defined.....	۳۷-۳ نام هتل .....
Error! Bookmark not defined.....	۳۸-۳ عرصه اداری .....
Error! Bookmark not defined.....	۱-۳۸-۳ دفتر لابی: .....

Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۸-۳	دفتر اداری:
Error! Bookmark not defined.....	۳-۳۸-۳	پیشخوان و دفتر لابی
Error! Bookmark not defined.....	۴-۳۸-۳	دفتر مدیر اجرایی (Exective)
Error! Bookmark not defined.....	۵-۳۸-۳	دفتر فروش و مدیران اجرایی
Error! Bookmark not defined.....	۶-۳۸-۳	دفتر فروش و تدارکات
Error! Bookmark not defined.....	۷-۳۸-۳	دفتر حسابداری
Error! Bookmark not defined.....	۳۹-۳	عرصه خدماتی
Error! Bookmark not defined.....	۱-۳۹-۳	فضاهای خدماتی پشتیبانی (دور از دید)
Error! Bookmark not defined.....	۲-۳۹-۳	فضاهای آماده سازی غذا و انبار آذوقه
Error! Bookmark not defined.....	۳-۳۹-۳	طراحی فضاهای انبارهای آذوقه و نوشیدنی
Error! Bookmark not defined.....	۴-۳۹-۳	فضای بار انداز دریافت مواد اولیه، زباله و انبار عمومی
Error! Bookmark not defined.....	۵-۳۹-۳	بارانداز دریافت مواد اولیه
Error! Bookmark not defined.....	۵-۳۹-۳	زباله / خاکروبه
Error! Bookmark not defined.....	۴۰-۳	فضاهای لازم برای کارکنان:
Error! Bookmark not defined.....	۱-۴۰-۳	نمودار مجاورت فضاهای مربوط به کارکنان
Error! Bookmark not defined.....	۲-۴۰-۳	دفتر پرسنل و ثبت ساعات ورود و خروج
Error! Bookmark not defined.....	۳-۴۰-۳	رختکن ها و توالت ها
Error! Bookmark not defined.....	۴-۴۰-۳	غذاخوری کارکنان
Error! Bookmark not defined.....	۵-۴۰-۳	دفتر پرسنل
Error! Bookmark not defined.....	۴۱-۳	آسانسورها
Error! Bookmark not defined.....	۴۲-۳	رختشویخانه و خانه داری
Error! Bookmark not defined.....	۴۳-۳	بخش مهندسی و تاسیسات مکانیکی
Error! Bookmark not defined.....	۴۴-۳	ضوابط ساخت و ساز در هتل های پنج ستاره
Error! Bookmark not defined.....	۴۵-۳	مشخصات پارکینگ

فصل چهارم

بررسی نمونه موردی

Error! Bookmark not defined.....	۱-۴	بررسی هتل های موجود در شهرهای بزرگ ایران
Error! Bookmark not defined.....	۱-۱-۴	هتل ها و مهمانسراها در اصفهان
Error! Bookmark not defined.....	۲-۴	هتل عباسی
Error! Bookmark not defined.....	۲-۴	هتل و مهمانسراها در تبریز
Error! Bookmark not defined.....	۱-۲-۴	هتل تبریز
Error! Bookmark not defined.....	۲-۲-۴	هتل شهریار
Error! Bookmark not defined.....	۳-۴	هتل ها و مهمانسراها در شیراز
Error! Bookmark not defined.....	۱-۳-۴	هتل پارس، هتل بزرگ شیراز

Error! Bookmark not defined.....	۴-۴ بررسی نمونه خارجی
Error! Bookmark not defined.....	۴-۴-۱ برج العرب
Error! Bookmark not defined.....	۴-۵ هتل مردان

فصل پنجم

سازه

Error! Bookmark not defined.....	۵-۱ سازه ساختمان
Error! Bookmark not defined.....	۵-۲ بارگذاری
Error! Bookmark not defined.....	۵-۳ محدودیت سختی و جابه جایی
Error! Bookmark not defined.....	۵-۴ سازه‌های متداول برای ساختمان‌های بلند
Error! Bookmark not defined.....	۵-۵ نتیجه گیری
Error! Bookmark not defined.....	۵-۶ شرح فالیتهای هتل
Error! Bookmark not defined.....	۵-۷ پلان طبقات
Error! Bookmark not defined.....	۵-۸ پلان برج ها
Error! Bookmark not defined.....	۵-۹ پلان مثلثی (هتل new ontani در لوس آنجلس کالیفرنیا)
Error! Bookmark not defined.....	۵-۱۰ پلان آتیومی
Error! Bookmark not defined.....	۵-۱۱ شکل و فرم
Error! Bookmark not defined.....	۵-۱۲ بخش مهندسی و تاسیسات الکترونیکی و مکانیکی

فصل ششم

نقشه و نمودارها

Error! Bookmark not defined.....	۶-۱ اطلاعات کلی و تخمین ها:
Error! Bookmark not defined.....	۶-۲ اهداف طراحی طبقه اتاق میهمانان
Error! Bookmark not defined.....	۶-۳ تعیین موقعیت و قرار گیری:
Error! Bookmark not defined.....	۶-۴ طرح طبقه:
Error! Bookmark not defined.....	۶-۵ سوئیتهای
Error! Bookmark not defined.....	۶-۶ لابی
Error! Bookmark not defined.....	۶-۷ فضای کارکنان
Error! Bookmark not defined.....	۶-۸ خانه داری
Error! Bookmark not defined.....	۶-۹ رختشویخانه
Error! Bookmark not defined.....	۶-۱۰ تأسیسات و پارکینگ
Error! Bookmark not defined.....	۶-۱۱ اتاق خوابها
Error! Bookmark not defined.....	۶-۱۲ ورزشی
Error! Bookmark not defined.....	۶-۱۳ آشپزخانه
Error! Bookmark not defined.....	۶-۱۴ نمودار چیدمان فضاهای عمومی

- Error! Bookmark not defined.**..... ۱۶-۶ نمودار مجاورت خدمات دور از دید پشتیبانی
- Error! Bookmark not defined.**..... ۱۷-۶ نواحی و فضاهای مربوط به کارکنان
- Error! Bookmark not defined.**..... ۱۸-۶ رختشویخانه و خانه داری
- Error! Bookmark not defined.**..... ۱۹-۶ نمودار مجاورت فضاهای رختشویخانه و خانه داری
- Error! Bookmark not defined.**..... ۲۰-۶ نمودار مجاورت فضاهای مهندسی

فصل اول: معرفی

نام یگانه معمار هستی

کلمه معمار از لغت عربی و صیغه مبالغه است به معنای بسیار آباد کننده و عمارت کننده می‌باشد و از نامهای خداوند است و کلمه معمار با ترکیبات زیادی در ابیات فارسی و در اشعار شعرای فارسی زبان بسیاری به کار رفته است و جالب است که کلمه معمار هم برای آباد کردن و عمارت ظاهری و ساختمانی نیز به کار رفته است و هم به معنای عمارت کردن و آباد کردن دل و درون.

درباره حضرت ابراهیم که کعبه را به دست خود ساخته می‌گوید:

به معماری کعبه چو دست برد   زمانه ابراهیم پنداشتش

بشر با نیروی خداداد و عقل دور اندیش خود در می‌یابد که دوران عمر و زندگی دنیا خیلی سریع سپری می‌شود و می‌گذرد و برای جاودانه ماندن و زیست پایدار در دنیا ناچار بایستی آثاری را به وجود آورد که پس از گذشت قرنهای متمادی نامش در دنیا باقی بماند.

۱-۱ تفریح (Recreation)

تفریح از نظر اقتصادی عبارت است از هر گونه فعالیت یا عدم فعالیت که با قصد قبلی و یا میل و رغبت در اوقات فراغت انجام می‌گیرد. بنابراین، تفریح یک تجربه احساسی و لذت بخشی است که به تمایل افراد در هنگام فراغت به آنها دست می‌دهد به عبارت دیگر هنگامی که کوچکترین احساسی از اجبار در فعالیت یا عدم فعالیت در زمان فراغت وجود نداشته باشد به طور قطع و مسلم این حالت را می‌توان تفریح نامید تفریح به طور کلی با کار تباین کامل دارد وجه تمایز آن جنبه فعالیت آن نیست بلکه وضع و حالت و احساسی است که در آن به افراد دست می‌دهد و آنها را در بر می‌گیرد. فعالیت‌ها روزمره زندگی (خوردن خوابیدن و رسیدگی به بهداشت شخصی) حتی اگر خوشایند نیز باشند نمی‌تواند در رده تفریح قرار گیرد.

تفریح - شامل کلیه تفریحاتی است که در خارج از محیط‌های بسته و محدود انجام گیرد تفریح در محیط‌های باز به فضا و منابع نیاز دارد. از مناسب ترین منابعی که می‌تواند کیفیت تفریح را بالا ببرد می‌توان مناطق طبیعی و کمتر تغییر یافته را نام برد.

۱-۱-۱ فعالیت‌های تفریحی

فعالیت‌های تفریح به آن دسته از فعالیت‌ها گفته می‌شود که جزئی از تفریح محسوب می‌شوند. فعالیت‌هایی تفریحی یا جنبه رسمی دارند نظیر بازیها و سرگرمی‌ها و ویژه، یا جنبه غیر رسمی دارند نظیر پیک نیک، راه پیمایی و کوه نوردی، ماهیگیری، مسافرت و ... اختیاری بودن، نبود اجبار، غیر رسمی بودن، از روی طیب خاطر

پر رونق‌ترین دوره احداث و مرمت کاروانسراها را می‌توان دوره صفویه دانست. در این دوران بود که شاه عباس یکم با توجه به تدبیر خود، تصمیم به بازسازی و احیای جاده ابریشم نمود و یکی از الزامات این کار را احیای کاروانسراها می‌دانست. پژوهشگران همین موضوع را یکی از دلایل اشتهار بیشتر کاروانسراها به کاروانسرای شاه عباسی می‌دانند. هر چند که ممکن است آن کاروانسرا بازسازی شده کاروانسراهای پیش از صفویه باشد.

کاروانسرای را که بیشتر برای نگهداری اسب و چهارپایان استفاده می‌شده است را رباط می‌گفتند ولی کاروانسرا بیشتر مورد استفاده طبقه اعیان و حکومتی تعلق داشته است نوع سومی نیز وجود داشته که به آن سابات می‌گفتند سابات در اصل سایه بان و یا سایه باد بوده است یعنی سایه بانی در مسیر باد، سابات در مسیر راه‌ها برای استراحت چند ساعته و کوتاه مدت و بیشتر برای استراحت در روز ساخته می‌شده و فقط طاق یا ایوانی بوده است بدون در و پنانه‌گاه بعضی از ساباتها دارای آب انبار نیز بوده اند و بعضی دیگر فاقد آب انبار بوده و تنها سایه بان بوده است. به نظر می‌رسد کلمه رباط نیز واژه‌ای فارسی باشد و نه عربی ممکن است رباط عرب شده ره بان یا ره پات باشد. راه بان یا ره پات همچم خانه راه است. آذر پات و آذرپاتگان هم از این ریشه بوده است. چنانچه کلمات عربی رهبان ربان و رهنامج نیز از راه فارسی گرفته شده است. در عربی محلی کلمه کاریان به معنی خانه‌های سرراهی و موقتی نیز از کاروان گرفته شده است. کاروان امروزه یک کلمه بین‌المللی است و در بیشتر زبانها وجود دارد در عربی قیروان و کراوان هم گفته می‌شود.

سرپناه در سفر

نیاز انسان به سرپناه و مأمن، نه تنها در سراگاه بلکه در سفر هم از روزگار باستان مورد توجه بوده است. در ایران زمین، در گذشته بسیار دور آثار و مظاهری از این گونه بناها و استراحتگاه‌های بین راه دیده می‌شود که بسیاری از آنها را می‌توان از نظر شیوه ساختمانی از شاهکارهای معماری و هنری عصر خود به حساب آورد. احداث کاروانسرا در منطقه سابقه‌ای بسیار طولانی داشته و ساخت آن در جاده‌های کاروانی به منظور استراحت و سرپناه، در ادوار مختلف بویژه دوره اسلامی، از اهمیت خاصی برخوردار بوده است.

کاروانسرا در دوره اسلامی

در این دوره، معماری کاروانسراها از دیدگاه سبک و تنوع نقشه‌ها به اوج شکوفائی رسیده و در مسیر شهرها و روستا، و معابر کوهستانی و نواحی کویری، کاروانسرا و رباطهای برونشهری و در مراکز اقتصادی و مراکز بازاری، کاروانسرا و رباطهای برونشهری با ویژگیهای متفاوت کار بردی احداث شدند. نمونه‌های بسیار زیبا و جالب توجه از معماری این گونه بناها که در سرزمین پهناور ایران از کرانه‌های رود ارس تا سواحل خلیج فارس به یادگار مانده، معرف ذوق هنری و مهارت معماران، بنایان و استادکارانی است که در ادوار مختلف و با

توجه به نیازهای گوناگون، باعلاقه فراوان در طریق تحول، تکامل، زیبایی و گسترش کاروانسراها به جان کوشیدند.

باتوجه به این تنوع وزیبائی است که بسیاری از محققان و صاحب نظران هنرمعماری، کاروانسراهای ایران را مهمترین نشانه پیروزی و موفقیت معماری ایران به شمار آورده و استاد کاران ایرانی را در ایجاد این گونه بناها مبتکر و پیشقدم دانسته اند. کاروانسراهای ایران، علاوه بر ارزش هنری، از دیدگاه مسایل اجتماعی نیز حایز اهمیت فراوانی بوده و شایسته مطالعه‌ای گسترده است.

بسا که طی قرون سپری شده، کاروانسراهای درونشهری و برونشهری که بارانداز و استراحتگاه کاروانها و کاروانیان اقصی نقاط معمور آن روزگاران به شمار می‌آمده، محل تعاطی و تعامل اندیشه‌ها و تبادل و تقابل آداب و رسوم اقوام و ملل مختلف بوده، و بی تردید، این تماس و تلاقی انسان‌ها و اندیشه‌های گوناگون، تأثیری شگرف بر زندگی مردم این مرز و بوم کهنسال داشته است.

۱-۳-۱ انواع کاروانسراها

به طور کلی می‌توان کاروانسراها را به دو دسته اصلی تقسیم کرد:

کاروانسراهای درون شهری

کاروانسراهای برون شهری

از آن جایی که اغلب کاروانسراهای باقی مانده در ایران متعلق به دوره صفوی و بعد از آن است، لازم است در تقسیم آن تمامی عوامل از وضع آب و هوایی تا شیوه معماری منطقه‌ای مورد بررسی قرار گیرد. در درجه اول کاروانسراهای ایران را می‌توان به گروه‌های زیر تقسیم بندی نمود:

کاروانسراهای کاملاً پوشیده منطقه کوهستانی.

کاروانسراهای کرانه‌های پست خلیج فارس.

کاروانسراهای حیاط دار مناطق مرکزی ایران.

گروه آخر از نظر نقشه به انواع مختلف تقسیم بندی می‌شوند.

۱: کاروانسراهای مدور: تعداد کمی از کاروانسراهای ایران با نقشه مدور بنیاد گردیده‌است. این کاروانسراها

بسیار جالب توجه و از نظر معماری حایز اهمیت فراوان است.

۲: کاروانسراهای چند ضلعی حیاط دار: این گروه از کاروانسراها به شکل چند ضلعی (اغلب ۸ ضلعی) و همانند کاروانسراهای مدور بسیار زیبا بنا شده‌اند و زمان ساخت آنها دوره‌ای است که در معماری کاروانسراهای پیشرفت قابل ملاحظه‌ای به وجود آمده‌است. تعداد آنها مانند کاروانسراهای مدور کم می‌باشد. از نمونه‌های زیبای این گروه، کاروانسرای امین آباد، خان خوره، چهار آباءه و ده بید جاده اصفهان - شیراز، بنا رویه جاده چهارم - لار است که به فرم هشت ضلعی در دوره صفوی ساخته شده و نشان دهنده شیوه معماری اصفهانی است.

۳: کاروانسراهای دو ایوانی: همانند مدرسه‌ها و مسجدها و سایر بناهای مذهبی تعدادی از کاروانسراهای ایران را به شکل دو ایوانی به فرم مربع یا مستطیل ساخته‌اند. عموماً ایوانهای این کاروانسراها یکی در مدخل ورودی و دیگری رو به روی آن قرار دارد. از نمونه‌های باقیمانده این کاروانسراها می‌توان از کاروانسرای خوشاب و کاروانسرای دو کوهک نام برد.

۴: کاروانسراها با تالار ستون دار: تعدادی از کاروانسراهای ایران با تالار ستون دار بنا گردیده‌اند و از آنها عموماً برای اصطبل استفاده می‌شده‌است. نمونه‌ای از این کاروانسراها عبارت است از کاروانسرای عسگرآباد بین جاده تهران - قم و کاروانسرای خاتون آباد در ۲۵ کیلومتری تهران در جاده گرمسار - تهران.

۵: کاروانسراهای چهار ایوانی: در ادوار اسلامی از طرح چهار ایوانی برای بنیادهای مذهبی و غیر مذهبی، مانند مدرسه‌ها، مقبره‌ها، مسجدها، و کاروانسراها استفاده گردیده و تقریباً این طرح نقشه ثابتی برای احداث این گونه بناها شد، بخصوص از دوره سلجوقی به بعد کاروانسراهای بسیاری با طرح چهار ایوانی احداث گردید که آثار آن در تمامی ایران پراکنده‌است.

۶: کاروانسراها با طرح متفرقه: این گروه، کاروانسراهایی هستند که نقشه و معماری آن با آنچه که در گروه‌های ۱ - ۵ اجمالاً بررسی شد، شباهتی ندارند. کاروانسرای سبزواری و کاروانسرای شاه عباسی جلفا از این گروه هستند.

۱-۴ هتل

پذیرش مسافران و سالن‌هایی برای جشن‌ها و مهمانی‌ها، کنفرانس‌ها، و سمینارها، رستوران، تریا استخر و فروشگاه نمایندگی فروش بلیط و غیره می‌باشد و کلید و مسائل راحتی در آن مهیا گردد.

۱-۵ متل

در خارج و دور از شهرها قرار می‌گیرد و علاوه بر کلیه وسایل موجود یک هتل دارای پمپ بنزین، فضای سبز وسیع، ساندویچ فروشی و سوپر مارکت نیز می‌باشد.

ساختمان بیش از یک طبقه و ویلایی است و اتاق‌ها حمام و آشپزخانه کوچکی وجود دارد و در بعضی موارد از هتل‌ها مسافران از آشپزخانه مشترک و عمومی استفاده می‌کنند. و در قسمتی از هتل محوطه‌ای را اختصاص داده می‌شود به کسانی که چادر آورده‌اند و به مبلغ کمی به عنوان اجاره از آنها می‌گیرند و کسانی که از این محوطه استفاده می‌کنند مجازند از سوپر مارکت و رستوران و ... برخوردار شوند. در متل علاوه بر ساندویچ فروشی، رستورانهایی با نرخ مناسب و ارزان نیز دایر می‌کنند و وسایل بازی از قبیل میز پینگ پونگ و ... را نیز قرار می‌دهند.

متل‌ها به علت دور بودن از شهر و وسعت محیط اطراف آن و ایاب و ذهاب مکرر و متحمل شدن هزینه‌های بیشتر کار قسمت خانه داری از لحاظ نظافت نیز زیادتر می‌باشد. و حتی باید انبارهایی متعدد برای ذخیره مواد غذای مهم داشته باشند. هزینه آب و برق هم به علت فضای زیادی بیشتر از مخارج هتل‌ها است....

۱-۶ پانسیون

پانسیون در شهر واقع شده و شامل تعدادی اتاق و سالن غذاخوری به اندازه‌ای که بتواند غذای ساکنین را تأمین نماید می‌باشد. معمولاً اتاق‌ها را ماهانه و سالانه اجاره می‌دهند و مشتریان خارج از پانسیون را برای صرف غذا نمی‌پذیرند. کتابخانه و سالن مطالعه که تلویزیون در آن اتاق پیش بینی شده است. در ضمن کتابخانه و سالن غذاخوری پانسیون فقط به اندازه احتیاج اتاقها در نظر گرفته می‌شود. در پانسیون مقررات خاصی وجود دارد و در ساعات معینی صرف غذا انجام می‌شود و تا ساعت مشخصی درب پانسیون باز است.

۱-۷ رسورت هتل

به هتل‌هایی اطلاق می‌شود که نزدیک چشمه‌های مواد معدنی قرار دارند (هتل‌های مخصوص استراحت)

۱-۸ هتل‌های کوچک

در دنیای ما، تعداد زیادی هتل‌های کوچک و متوسط وجود دارد که غالباً دارای ۲۰ الی ۷۰ تخت می‌باشند از قبیل هتلها بیشتر به وسیله افرادی اداره می‌شوند که با سرمایه کمتر به شغل هتل داری اشتغال ورزیده‌اند. کار

هتل‌های کوچک در مقابل هتل‌های متوسط و بزرگ، کمتر است معذالک باید از نظر برنامه ریزی صحیح و اسلوب هتل داری موازین کل را در نظر بگیرند و به نظامی که بر جریان و گردش کار منظم حاکم است پای بند و مقید باشند.